

ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

Красимира Павлова Георгиева

**ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА БОРБА
СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА
МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ
ПРОВЕЖДАНА ОТ ОРГАНИТЕ НА МЕСТНО
САМОУПРАВЛЕНИЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

АВТОРЕФЕРАТ

**На дисертация за получаване на образователна и научна степен
„доктор“**

**По докторска програма Социална работа, психологически изследвания и
социални политики“ към Професионално направление 3.4. „Социални
дейности“**

Научен ръководител: доц.дн Тошко Петров

Рецензенти:

1.доц.д-р Мария Желева

2. доц.д-р Юлиана Матеева

Варна, 2021г.

Дисертационният труд е обсъден на 13.01.2021г. в катедра „Социални и правни науки“ и насочен за защита.

Докторантът работи в катедра „Социални и правни науки“.

Автор: Красимира Павлова Георгиева

Заглавие: ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ ПРОВЕЖДАНА ОТ ОРГАНИТЕ НА МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

Красимира Павлова Георгиева

**ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА БОРБА СРЕЩУ
ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА
МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ ПРОВЕЖДАНА
ОТ ОРГАНИТЕ НА МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертация за получаване на образователна и научна степен
„ДОКТОР“

Варна, 2021г.

Дисертационният труд съдържа 195 страници, включително 4 фигури, 3 таблици и 1 приложение, оформени в четири глави, общи изводи и списък на използваната литература от 166 заглавия, от които 155 на кирилица и 11 на латиница.

Защитата на дисертационния труд ще се състои на 04.06.2021г. от 13ч. в Конферентна зала НУК на открито заседание на жури сформирано със заповед на Ректор № 55/27.01.2021 г. Материалите по защитата (дисертацията, рецензиите и становищата) са на разположение на интересувашите се в Докторантския център, стая 318.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

АКТУАЛНОСТ НА ПРОБЛЕМА

Закрилата на децата е основен приоритет за световната общност и в частност за България. В редица международни актове се акцентира върху правото на децата на специална грижа и помощ.

Република България е сред първите държави в света, подписали Конвенцията на ООН за правата на детето. С този акт нашата държава се ангажира със създаването на политики за детето, които да гарантиране на всяко едно от тях равен достъп до права.

Актуалността на изследването се определя от установената през последните десетилетия тенденция за ръст на детската престъпност и противообществените прояви на подрастващите, разкрива само част от проблема за съвременното състояние на феномена детско девиантно и делинквентно поведение. Затова е необходим по-детайлен анализ на съществуващите политики, насочени към справяне с този обществено значим проблем.

Актуалността на проблемите, свързани с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, произтича и от факта, че те са част от общата престъпност в страната. Случаите на тежки посегателства срещу личността, чийто извършители са деца насочват общественото внимание към мерките, които се предприемат от страна на централната и местна власт и резултатите от тяхната работа.

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Основната цел на дисертационния труд е чрез научно-теоретично изследване на политиката в областта на борбата срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана от органите на местното самоуправление на територията на общините в Република България като

административно-териториални единици, да се разкрие характера на различните подходи към противообществените прояви на невършилите пълнолетие правонарушители. Дисертацията цели да се посочат възможностите, които дава сега действащата правна система в страната и да се оценят действията на органите на местно самоуправление за предотвратяване на тези прояви като на тази основа се формулират препоръки насочени към евентуално необходимата промяна на политиката.

За постигане на дисертационната цел са поставени за изпълнение следните **задачи**:

- ✓ Да се анализира и изясни същността на понятието политика и основните концепции за неговото определяне.
- ✓ Да се проучат международните норми, отнасящи се до правосъдието по отношение на деца, и по-специално на алтернативните подходи, които изключват търсенето на наказателна отговорност.
- ✓ Да се анализират възможностите, които предоставя действащото българско законодателство за избягване на формалните наказателни процедури и търсенето на наказателна отговорност по отношение непълнолетните правонарушители.
- ✓ Да се анализира понятието политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и нейното проявление на държавно и общинско ниво.
- ✓ Да се опише и характеризира политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана на ниво община за периода 2015 - 2019г.
- ✓ Да се опишат мерките и действията, предприемани от органите на местно самоуправление във връзка с борбата срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.
- ✓ Да се приложи разработената от Дирекцията за оценка на социалното разслоение към Министерството на планирането и интеграцията на Република Чили методика за анализ на публични политики и да се обоснове избора на критерии за анализ.

- ✓ Да се анализират общинските стратегии, планове и програми като елементи на политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.
- ✓ Въз основа на получените резултати от проведеното изследване да се формулират предложения за усъвършенстване на политиката и мерките за превенция на противообществените прояви по отношение на ненавършили пълнолетие лица, както и спрямо децата-правонарушители, прилагани на ниво община.

ОБЕКТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Обект на изследване в настоящия дисертационен труд е политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана на ниво община в Република България.

ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Предмет на дисертационното изследване е оценката на средствата и методите на публичната политиката за справяне с детската престъпност и на действията на органите, които я реализират, както и на правно-нормативната ѝ уредба.

За реализиране на целите и задачите на дисертационния труд са използвани следните изследователски **методи**:

- Проучване и анализ на литературни източници.
- Проучване и анализ на основната действаща нормативна уредба, регламентираща политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните на международно, европейско и национално ниво.
- Проучване и анализ на данни за противообществените прояви на деца на национално и общинско ниво за периода 2015-2019г.
- Проучване и анализ на данни за политиката на общините за борба с противообществените прояви на подрастващите.

- Анализ на публична политика чрез методика разработена и апробирана от Социалния отдел към Министерство на планирането и интеграцията на Република Чили.

Освен посочените са използвани и следните научни методи: сравнение, описание, синтез, дедукция и индукция.

При разработването на темата намира приложение и интердисциплиналният подход като се прилагат знания от областите политология, криминология, право, управление, социология и психология.

При разработване на дисертационния труд беше формулирана следната хипотеза: чрез използването на методиката за анализ на публични политики, разработена от Дирекцията за оценка на социалното разслоение към Министерство на планирането и интеграцията на Република Чили, се получават удовлетворителни резултати при анализа на политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана от органите на местно самоуправление в Република България, които дават основание да се формулират обосновани препоръки за нейното усъвършенстване.

АПРОБАЦИЯ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Части от дисертационния труд са публикувани в: Сборник доклади на Трета научно-практическа конференция с международно участие на катедра „Социални и правни науки“ (2019г); Сборник доклади от научна конференция на НВУ „Васил Левски“ – Велико Търново (2020г.); Сборник с доклади от Юбилейна научна конференция с международно участие на РУ „Ангел Кънчев“ и СУ-Русе (2020г.)

СТРУКТУРА И ОБЕМ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

Дисертацията се състои от 200 страници и 1 приложение. Основният текст е изложен на 178стр. и се състои от съдържание, увод, четири глави, заключение и библиография, включваща 166 източника.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

ГЛАВА ПЪРВА

СЪЩНОСТ НА ПОЛИТИКАТА КАТО СОЦИАЛНО ЯВЛЕНИЕ

1.1. Дефиниране на понятието „политика“

В съвременната научна литература се съдържат множество различни определения на понятието политика. Като обществен феномен тя е обект на дългогодишно задълбочено изследване от множество автори от различни научни области.

Възникването на политика се свързва с появата на обществото и на социалните връзки между неговите членове.

В най-ранните човешки общества (родът, племето) отношенията между хората са поставени на плоскостта осигуряване на оцеляването на общността чрез общите усилия на индивидите.

През робовладелския строй отношенията между индивидите вече са прекалено усложнени, за да бъдат регулирани от родовата организация и се появява необходимостта от нов обществен регулатор, който да принуди хората да следват определена линия на поведение. Такъв регулатор става властта. (Петров Аврамов, 2001, 13)

Властта притежава коренно различна характеристика от авторитета. Тя се налага при необходимост чрез принуда и не зависи от желанието на индивида. Властта създава нов вид социални връзки между хората, които гарантират съхраняването и нормалното функциониране на обществото. Този вид власт, регулираща цялото общество се нарича *публична власт*, а „дейността по нейното учредяване, използване и изменение е сърцевината на политиката.“ (Петров, Аврамов, 2001, 13)

Дефинициите позволяват да се изведат най-съществените характеристики на политиката.

На първо място появата на понятието политика и неговото съдържание се свързва с необходимостта от изграждането на социални връзки между индивидите.

На второ място понятието политика е тясно свързано с държавността и *държавата* като форма на обществено групиране. Това, което отличава държавата от другите форми на социална колективност е властта. (Желева, 2001, 25-29)

Категорията „*политическа система*“ има по-широк обхват, който дава възможност да се изследват взаимоотношенията между държавата (в случая нейните органи) и недържавните политически структури при осъществяване на публичната власт. (Стойчев, 220,101)

Основните принципи на политическата система са народния суверенитет; разделението на властите; законността; политическия плурализъм; гарантиране на правата и задълженията на гражданите.

Съществуването на държавата като организационна единица е немислимо без тясното ѝ взаимодействие с *правото*. Те са неразривно свързани, тъй като основен изразител на волята на общността, която формира държавата, са законите.

Следователно политиката може да се разглежда най-малко в два аспекта. На първо място тя представлява специфичен социален процес, при който липсва статичност на съдържанието, а отразява динамиката на развитието на обществото. Второ, политиката има своята институционална страна. Тя е свързана с процеса на изграждане на институции, които да възплъщават идеята за общия интерес.

1.2. Същност на публичната политика

Началото на науката за публичната политика се поставя през 50-те години на XX век в американската политология.

Определението „публична“ пред понятието политика не променя нейната същност, а само я конкретизира и я допълва с нови характеристики. Следователно публичните политики притежават всички характерни белези на понятието „политика“ въобще.

В понятието „публични политики“ се включват множество дейности, които имат своите общи характеристики.

Публичните политики задават норми, които определят обществените отношения. Те могат да бъдат облечени в различни правни форми - закони,

укази, постановления на министерския съвет, решения на областни и общински съвети. Основната причина за съществуването на публичните политики е наличието на обществен проблем, който не може да бъде регулиран без намеса от страна на легитимната институция.(Брайкова, 2003, 101-111)

Тъй като по-голяма част от обществените проблеми, свързани с ежедневието, са проблеми в публичния сектор, затова често и конкретните политики са публични политики, макар с това далеч да не се изчерпва съдържанието им.(Танев, 2008, 35)

Публичният сектор обхваща преди всичко елементи на обществения живот (образование, здравеопазване и пр.), поради което публичните политики от своя страна са най-често т.нар. *секторни политики*. Те са по-тясната категория и включват съответно политики за опазване на реда, данъчни и др.

Публичните политики обаче не се свеждат само до секторните. Освен сферата на социалния живот публичният сектор включва още една важна област на отношенията. Това е онази особена област, в която се решават възникващите проблеми при разпределението на обществените блага, а като последица и проблемите със социалната справедливост, равенството на възможностите, принципността на решенията. Тази сфера в публичния сектор има по-особен статут, защото пресича останалите. Ето защо в състава на публичните политики наред със секторните попада и т.нар. социална политика.(Танев, 2008, 35)

В институционален аспект публичната политика се свързва с понятието публична администрация.

Публичната администрация обхваща огромен брой проблеми, свързани с живота на гражданите и техните отношения с държавните и местните институции. Тя може да бъде определена като комплекс от процеси, организации и лица (действащи в официални длъжности и роли), свързани с изпълнението на законите и другите нормативни актове в сферата на изпълнително-разпоредителната дейност на държавата. (Къндева, 2003, 16-17)

ГЛАВА ВТОРА

НОРМАТИВНА РАМКА НА ПОЛИТИКАТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ

2.1. Основни понятия

Изследването на проблема за отговорността на децата-правонарушители има значение не само за наказателноправната теория и законодателство, но и за разработването на ефективна политика за борба срещу и превенция на противобществените им прояви, а безспорно и за практиката. Това налага да бъдат изяснени някои основни категории като „малолетни“, „непълнолетни“ и техните „противобществени прояви“.

Законът за закрила на детето също използва възрастовия критерий, за да дефинира друго сродно понятие. По смисъла на закона „*дете*“ е „всяко физическо лице до навършването на 18 години“. Следователно легалната дефиниция за „дете“ е по-обща и обхваща малолетните и непълнолетните лица.

Малолетието означава единствено и само недопустимост на наказването, т.е. деецът не може да понесе наказателна отговорност за извършеното.

Законодателят е възприел идеята, че в прекалено ниска възраст наказателната репресия е необоснована и не би се постигнала целта на наказанието. Гореизложеното обосновава юридическата забрана да се търси наказателна отговорност от малолетните. Към тях е необходимо да се подхожда с грижа и внимание, а не с ненужна жестокост.

При непълнолетните обаче законодателят е подходил по различен начин. При тях наказателната неотговорност не е абсолютна, а относителна. Определя се индивидуално за всяко лице с оглед на неговото развитие и оформянето му като личност.

При непълнолетните наказателната отговорност е тясно свързана с вменяемостта. За да носи наказателна отговорност задължително условие е непълнолетният да бъде субект на престъпление, т.е. дали към момента на извършване на деянието той е могъл да разбира свойството и значението на извършеното и да ръководи постъпките си.(Матеева, 2008,20)

Същевременно не може да се отрече факта, че малолетните също могат да извършат деяния, които нарушават обществения ред и се явяват обществено опасни и противоправни. В Допълнителните разпоредби на Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (чл.49а, т.1) се съдържа легалната дефиниция на понятието "**противообществена проява**": „деяние, което е общественоопасно и противоправно или противоречи на морала и добрите нрави.“. Това понятие е общо за двете категории извършители и се прилага както по отношение на малолетните, така и спрямо непълнолетните лица.

Безспорен е фактът, че липсата на яснота и изчерпателност относно проявите, спрямо които се прилага закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, представлява проблем за правоприлагащите органи. Още повече, че става въпрос за деца в риск, спрямо които следва да се прилагат и общите правила за закрила.

По смисъла на Закона за закрила на детето „**дете в риск**“ е дете, чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа; което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му; за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие; за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.

В контекста на настоящото изследване се изясняват понятията, свързани с конкретна рискова група деца – тези, които са извършили противобществена проява.

Понятието девиация произлиза от лат. *deviation* и означава отклонение. **Девиантно** е „**поведение** на човека, чийто решения, действия и постъпки се осъществяват върху мотиви и ориентации, които не съвпадат със системата от норми и ценности на обществото, фиксирани в законодателни и нормативни актове, обичаите и традициите на социалната среда на даден индивид. поведение се дължи на деформация в ценностната система и пропуски в нравственото възпитание.“(Манасиева, 2010, 12)

Спрямо наказателнонеотговорните деца се прилагат възпитателни мерки. Такива правонарушители са малолетните, както и непълнолетните, които не са разбирали свойството и значението на извършеното и не са могли да ръководят постъпките си.

2.2. Нормативна уредба на политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

Политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните има своята нормативна основа както на национално, така и на международно ниво. Създаването на специално законодателство е едно от средствата за справяне с тези общественонеприемливи прояви. Специфичният обект на политиката изисква прилагане на интердисциплинарния подход при изясняване на правната ѝ уредба.

Политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е тясно свързана със защитата правата на човека и в частност политиката за закрила на детето. Превенцията на девиантното поведение на подрастващите може да се определи като елемент от социалната политика. В модерните общества закрилата на децата се разширява, обхващайки закрилата от нарушения на правния ред. Последниците от нея възникват както в областта на обществения ред, така и в социалната сфера.

Универсалното социално проявление на превенцията затруднява изчерпателния преглед на нейните нормативни източници. Борбата с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е тясно свързана от една страна със закрилата на детето, а от друга с наказателната политика и с по-общата политика за борба с престъпността.

В международните документи, посветени на борбата с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, основната идея е насочена към намирането на алтернативи на наказателното правосъдие, ограничаване на приложното поле на наказателното право и съдебните производства и разширяване обхвата на възпитателните мерки, както и включването в този процес на органи и институции извън съдебната система. В този смисъл са и Пекинските правила, които подкрепят създаването на

самостоятелен модел на правосъдие по отношение на ненавършили пълнолетие лица.

Основните принципи, върху които се формира съвременната политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, се съдържат и в редица европейски актове. Те са създадени от Съвета на Европа и включват *Конвенция за защита правата на човека и основните свободи*, *Европейска конвенция относно упражняването на правата на децата*, *Стратегия за правата на детето (2016-2021г.)* и *Препоръка No R (87) 20 на Комитета на министрите до държавите - членки относно обществените мерки по отношение противоправните деяния на ненавършилите пълнолетие лица*.

Като част от вътрешната политика на страната нормативната уредба на борбата с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните се основава на нормативните актове и документи, приети от националния законодателен орган, от органите на изпълнителната власт, притежаващи правомощия да издават подзаконови актове, както и на актовете на органите на местно самоуправление. Макар и условно тя може да се раздели на три нива:

1. Нормативни актове и документи, които са общоприложими от институциите, работещи с деца с девиантно поведение. Такива са законът за закрила на детето; законът за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; национални стратегии; международни актове, свързани с превенцията на девиантното поведение на подрастващите.
2. Нормативни актове, регламентиращи дейността на конкретните институции – например законът за министерство на вътрешните работи, наредба № I-51 за условията и реда за предоставяне на полицейска закрила на дете; правилник за прилагане на закона за социалното подпомагане и др.
3. Актове на органите на местно самоуправление – стратегии, планове, програми.

2.3. Органи, провеждащи политиката за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Основни функции

В България е изградена система от институции за превантивна и възпитателна дейност, имащи пряко отношение към децата с девиантно поведение. За ефективността на работата им е изключително важно взаимодействието между тях, както и влиянието на външни за системата фактори, свързани с проблемите на подрастващите с делинквентно и девиантно поведение.

Политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните се осъществява на *централно* и на *местно ниво*.

Към Министерски съвет е създадена *Централна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните* като колективен орган, който се състои от председател, заместник-председатели, секретар и членове. Нейни членове са заместник-министри от основните министерства и агенции, а председател е заместник министър-председател. Правомощията ѝ са свързани с формулирането и контрола върху осъществяването на държавната политика спрямо ненавършилите пълнолетие правонарушителите.

Местната политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните се провежда на територията на общината. Всяка от институциите е на различно подчинение и с това са свързани особените ѝ функции.

Комисиите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните са основна специална институция в тази област. Съгласно принципа за законоустановеност на органите, които могат да налагат възпитателни мерки към всяка община са изградени *местни комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните*.

Задачите на местните комисии са свързани с организирането и реализирането на политика по превенция и противодействие срещу противообщественото поведение на ненавършилите пълнолетие лица. Те изпълняват една специфична функция по отношение на децата - правонарушителите, а именно налагане на възпитателна мярка по реда на специалния закон.

Други органи в помощ на местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните са т.нар. **обществени възпитатели**, за индивидуално-възпитателна дейност с деца.

Обществен възпитател се определя от местната комисия , когато е необходимо да се предотврати безнадзорност или извършването на противообществени прояви от посочените подрастващи.

На местно ниво се изграждат специализирани институции наречени **детски педагогически стаи**, които се разкриват по предложение на органите на Националната полиция с решение на общинския съвет и със съгласие на министъра на вътрешните работи.

Функции на инспектора от детска педагогическа стая могат да бъдат определени като издирвателна; сигнално-сезираща; диагностична; организационно-методическа; индивидуално-възпитателна; функции по осъществяване на полицейска закрила съгласно Наредба № I-51 от 12 март 2001г. за условията и реда за предоставяне на полицейска закрила на детето.

Наред с другите си правомощия *Министерство на вътрешните работи, Министерство на труда и социалната политика и Министерство на образованието и науката* осъществяват и дейности спрямо децата с повишен риск от изява или с вече изявено девиантно поведение. Институциите за деца с девиантно поведение, включени в системата за превантивна и корекционно – възпитателна дейност, са от интернатен и неинтернатен тип.

На централно ниво *Министерство на правосъдието* има правомощия по отношение на подрастващите – извършители на престъпление, които са били осъдени и имат влязла в сила присъда. Затова и само за непълнолетните правонарушители, но не и за малолетните, е предназначена наказателна институция, наречена **поправителен дом**. В него те се настаняват за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“, наложено им в съдебен процес.

Като алтернатива на лишаването от свобода през 2005г. бе въведено наказанието „пробация“, което се изпълнява от **пробационни служби**. Пробационните служби подпомагат съда при избора на подходящо наказание и съответен вид пробационни мерки.

Друга институция, свързана с борбата с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е *Държавната агенция за закрила на детето*.

Тя е специализиран орган на Министерския съвет за организиране и координация на държавната политика по закрила на детето.

Специализиран орган за провеждане на политиката за закрила на детето в общината е *дирекция "Социално подпомагане"*, в която се осъществява текущата практическа дейност по закрила на детето в общината и прави предложения до общинския съвет за общинска програма за закрила на детето.

Към всяка община се създава *Комисия за детето* с консултативни и координационни функции.

2.4. Обобщение

Политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана на ниво община е може да бъде определена като местна социална публична секторна политика, която се формулира и осъществява чрез специфичните процедури за вземане на решения от органите на местно самоуправление и се изразява в приемане на стратегии, планове и програми за реализиране на политиката.

ГЛАВА ТРЕТА

СЪСТОЯНИЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ ПРОВЕЖДАНА НА НИВО ОБЩИНА ЗА ПЕРИОДА 2015 – 2019Г.

3.1. Общината като административно-териториална единица на Република България

Всяка една държава се идентифицира чрез три основни елемента – територия, народ и власт. Съгласно Конституцията територията на Република България е неприкосновена и неделима като не се допуска създаването на автономни териториални образувания. Законодателят е възприел въпросите за изменение на територията на страната като основополагащи за съществуването

й и ги е възложил за решаване само от учредителния орган – Великото народно събрание (чл.158т.2).

С цел ефективно провеждане на политиката на държавата съзнателно се извършва дейност по разделяне на територията на страната на административно-териториални единици. В тях се създават институции и административни органи за провеждане на държавната политиката, както и местни власти, намиращи се в йерархична съподчиненост и разполагащи с правомощия, установени със закон.

Съгласно Закона за административно-териториалното устройство на Република България у нас съществуват два вида структури – административно-териториални единици и териториални единици.

За основни административно-териториални единици са определени общините и областите. В границите на общините се обособяват съставни административно-териториални единици – кметства и райони, в които се създават органи на самоуправление.

Административно-териториалното устройство като част от държавната организация е сравнително устойчиво. То може да бъде разглеждано в два аспекта: като система от органи на местно самоуправление и на държавната администрация, които провеждат държавната политика в цялата страна и по места, и като система от обособени територии, които се населяват от техните жители.

Общината е една от формите за проявление на социална организираност на гражданите и като такава е неразривно свързана с държавата и гражданското общество. Интересите на различните социални групи, които я населяват следва да бъдат удовлетворени чрез провежданата местна политика. В тази връзка особено важна роля има разработването на стратегии и дългосрочни програми за развитието на общините. Чрез тези документи се постига съгласуваност на воите на представителите на различните политически сили в „местните парламенти“ /общинските съвети/ , които са пряко избрани от съответната териториална общност.

Местното самоуправление разполага със собствена система от органи, които го реализират. Основният избран колективен орган на ниво община е общинският съвет.

Законът за местното самоуправление и местната администрация очертава кръг от действия, които са от изключителната компетентност на общината. Освен това общината разполага с т.нар. споделена компетентност.

Централната власт може да възложи на общините функции и осъществяване на дейности, които формират делегираната сфера на тяхната дейност. Такива дейности са свързани с опазване на обществения ред, гражданската регистрация и др.

Съгласно чл.21, ал.2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация общинският съвет като орган на местното самоуправление действа в законоустановените рамки, но и самият той има право да приема актове, чието изпълнение при нужда може да бъде постигнато с прилагане на властна принуда. В изпълнение на своите правомощия общинският съвет приема правилници, наредби, инструкции, решения.

Друг орган, който участва в управлението на общинските дела, е кметът на общината. Като орган на изпълнителната власт в общината, в своята дейност той се ръководи от закона, от актовете на общинския съвет и от решенията на населението.(чл.139, ал.2 от Конституцията на РБ)

Наличието на два центъра на управление на ниво община предполага тясно взаимодействие между тях при решаване на въпросите от местно значение и осъществяване на общинската политика. Кметът на общината участва активно на заседанията на общинския съвет и може да взема отношение по всички обсъждани въпроси, но няма право да участва в гласуването.

3.2. Критерии за определяне на общини-обект на изследване

С приемането на Конституцията на Република България през 1991 г. се изгражда система от органи, които да осъществяват децентрализацията на държавната власт с цел повишаване ролята на самоуправляващите се общности при решаване на въпроси от местно значение.

Общинската политика представлява своеобразно продължение, конкретизация и форма на проявление на държавната политика. Именно на общинско равнище възникват повечето проблеми, свързани с живота и бита на хората и на това ниво би могло да се осъществят анализи и да се изготвят прогнози и програми за решаване на един или друг проблем.

Основният критерий за определяне на община, която да бъде включена в изследването е броя на населението ѝ. На тази база за нуждите на дисертационното изследване основните административно-териториални единици са класифицирани като „малка община“ и „голяма община“.

„Малка община“ за нуждите на дисертационното изследване се определя тази, чието население като брой постоянно живеещи лица (по настоящ адрес) е под 10 000 души и съгласно актуалните данни на Националния статистически институт е с най-малък брой жители сред всички административно-териториални единици, съставлящи съответната област.

„Голяма“ община е тази с население над 40 000 души, която в рамките на определената административно-териториална област, е с най-голям брой жители по данни на Националния статистически институт.

Вторият критерий, който е използван за определяне на изследователските единици е географското местоположение на общините. За да бъде обхваната най-голяма част от територията страната, общините са разпределени така, че да представят региона на северна, южна, източна, западна и централна България като е използвано разделението на страната на статистически райони.

3.3. Описание на политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните провеждана на ниво малка и голяма община за периода 2015 – 2019г.

Противообществените прояви на малолетните и непълнолетните представлява сериозен проблем за нашата страна. По данни на Националния статистически институт броят на малолетните и непълнолетните лица, водени и заведени на отчет в детските педагогически стаи, както и лицата, преминавали през ДПС за извършени противообществени прояви и лицата с наложени възпитателни мерки на възраст между 8 и 17 год. през периода 2015г. - 2019г. общо за страната са 46 103 деца. Това означава, че средногодишно техният брой е 9 221.

Основните субекти, които осъществяват ръководството и контрола върху дейностите по превенция и противодействие на детската престъпност на ниво община са местните комисии за борба срещу противообществените прояви на

малолетните и непълнолетните. Общият брой на функциониращите в България местни комисии е 297 съгласно правилата на закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Общинската политика за справяне с асоциалното и девиантното поведение на децата се провежда въз основа на приети от общинските съвети стратегии, планове и програми. Стратегиите има за цел да приведат общинската политика в съответствие с утвърдените международни стандарти в областта, както и да съблюдават европейската политика и да прилагат европейския опит, поради факта на членството на България в Европейския съюз.

В изпълнение на стратегическите си цели основните административно-териториални единици приемат планове и програми.. Всички изследвани общини в България имат разработени плановете и програмите се работа с деца с асоциално поведение или с деца - извършители на противообществени прояви.

Дейностите по реализация на общинската политика за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните се финансират със средства от общинските бюджети. Средствата по този план се натрупват от всички плащания, извършени за дейността на общината. Ресурсите, които ползва общината за осъществяване на тази политика по своята същност са публични финанси. Те служат за покриване на разходите по предоставяне и осигуряване на публични блага и услуги.

3.4. Обобщение

Въз основа на анализа на представените данни може да се обобщи, че населението в изследваните общини в периода 2015-2019г. постепенно намалява. Броят на жителите в големите общини на територията на България е сравнително близък като стойности, с изключение на общините с районно деление. Следователно може да се направи обоснован извод, че в областите на западна, южна и източна България населението се концентрира в големите общински центрове. В северна и централна България броят на населението като цяло намалява, а и не се наблюдават толкова засилени миграционни процеси към по-големите общини.

И шестте включени в изследването малки общини - Пордим, Струмяни, Ценово, Малко Търново, Бяла и Лъки не отговарят на изискванията на Закона за административно-териториалното устройство на Република България за брой на населението, което да ги формира. Същевременно в тези населени места има изградена общинска администрация, която следва да разрешава специфичните проблеми на населението чрез провеждане на местна публична политика.

Очертаните параметри на детската престъпност в периода 2015 – 2019г. недвусмислено показват острата нужда от наличие на политика, която да се справи или поне да ограничи разрастването на този сериозен обществен проблем. Това налага политиката за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните да се провежда едновременно на две нива – национално и местно (общинско).

Проблемът с асоциалното поведение на подрастващите е най-тясно свързан и на практика е част от бита и живота на териториалната общност. Това налага общините да провеждат собствена политика за борба с противообществените прояви на децата като неразделна част от социалната им политика.

Общинската политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е финансово и институционална осигурена. Във всички общини са изградени органи за превенция на детската престъпност, чийто правомощия са ясно очертани от специалното ни законодателство.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

АНАЛИЗ НА ПОЛИТИКАТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ ПРОВЕЖДАНА ОТ ОРГАНИТЕ НА МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

Методология на анализа

За нуждите на дисертационната работа е приложена методика за анализ на публични политики, разработена от Министерството на планирането и интеграцията на Република Чили, която включва следните раздели: определяне

на основните понятия и концепцията за осъществяване на анализа; описание на елементите на стратегиите за намеса, моделите за управление на социалните въздействия и други съществени елементи, които съдържа анализираната политика; концептуален модел за анализ на публичната политика, основан на критериите съгласуваност, уместност, достатъчност, ефикасност и ефективност; видове публични политики според модела на управление и стратегията за намеса; формулиране на препоръки.

Методиката съдържа концепции и критерии за анализа, които биха могли да послужат като подходящ научен инструмент за изследване на българската политика за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Анализ на общинската политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

Представеният в глава четвърта анализ на публичната политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана на ниво община е разделен на три части, всеки от който е представен в отделен подпараграф.

В първия подпараграф анализът на публичната политика е направен от гледна точка на елементите на нейното прилагане. Изследват се: нормативната основа на политиката, обхвата на лицата, към които е насочена; крайната ѝ цел и областите на приложение на политиката. На тази основа се прави обобщението, че политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана от органите на местно самоуправление може да бъде определена като многосекторна. При големите общини тя е предимно селективна, подкрепяща и стимулираща активност, а при малките е по-скоро универсална и подпомагаща.

Във втория подпараграф анализът е от гледна точка на стратегията за намеса. Изследването е насочено към идентифициране и формулиране на проблема-обект на политиката; идентифициране на целевите групи и областите на намеса; критериите за насочване; конкретните изпълнители на оперативното ниво; определяне на инструментите и техниките за въздействие; времевия

период за реализация на политиката. В обобщение може да се каже, че общинската политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните съчетава повече от една характеристики, което я превръща в сложен обект за изследване, но и позволява да се обхване в по-голяма пълнота проблема и да се търсят повече варианти за решаването му.

В третия подпараграф анализът се провежда според елементите на модела на управление – институционалност, институционално участие, координация между действията на отделните участници; политико-административно равнище; нужни ресурси; условия за достъп до програмата; контрол върху изпълнението; мониторинг и оценка на програмата. Въз основа на резултатите общинската политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните се определя като стратегическа, целенасочена и специализирана.

Резултати от проведеното изследване. Оценка на политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана от органите на местно самоуправление в Република България

В този параграф е представена оценка на политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните по критериите кохерентност (съгласуваност), уместност, достатъчност, ефикасност и ефективност.

Изводи

Въз основа на проведеното изследване и представения анализ на политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана от органите на местно самоуправление в Република България могат да бъдат направени следните изводи:

1. Общинската политика за борба срещу ППМН съчетава повече от една характеристики, което я превръща в сложен обект за изследване, но и дава възможност проблемът да се обхване в по-голяма пълнота и да се търсят повече варианти за решаването му.
2. Политиката за борба срещу ППМН, провеждана на ниво община може да се определи като част от общата държавна политика за справяне с

престъпността. В тази връзка изследваната има специфичен основен проблем за решаване – противобществените прояви на подрастващите.

3. Политиката за борба срещу ППМН, провеждана на ниво община е публична политика, която съчетава в себе си много и различни по характер елементи – на властническо възпитателно въздействие, принуда, закрила и подкрепа.
4. Политиката за борба срещу ППМН, провеждана на ниво община е социална политика, тъй като за целевата група се проявява като форма на закрила и подкрепа.
5. Политиката за борба срещу ППМН, провеждана на ниво община е тясно свързана с политиката за закрила на детето и се явява нейно проявление по отношение на децата в риск от извършване на противообществена проява.
6. Според обекта на приложение изследваната политика е стратегическа, тъй като се организира на централно ниво, но нейното изпълнение се осъществява на местно равнище. Тя съчетава черти на национална политика, провеждана от държавни органи на централно ниво, както и местна политика, провеждана от местните органи на държавна власт и местно самоуправление.
7. Стратегическите цели на изследваната политика следват целите, определените на национално ниво, заложи в План-програмите на ЦКБППМН за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и престъпленията на непълнолетните. Липсва национална стратегия, която да определи визията на управляващите за справяне с проблема и затруднява идентифицирането на целите, които ръководят наемсат от страна на държавата и на самите органи за местно самоуправление.
8. Политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана на ниво община се проявява в три направления – превенция и подкрепа, закрила и корекционно-възпитателно въздействие. За да бъдат обхванати всички проблеми, които поставя детското и младежкото

противоправно поведение и борбата с неговото проявление се прилагат многосекторния и междусекторния подход при проектиране и реализация на политиката.

9. Политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана на ниво община е многосекторна, което изисква съгласуваност и координация на действията на органи и институции от различни сектори и нива на управлението, което до голяма степен предопределя затруднения в непосредствената работа на участниците, реализиращи различните направления на политиката.
10. Политическите действия и мерките, които се предприемат на общинско ниво за подобряване на ситуацията са ориентирани главно към превенция на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните като при малките общини те са по-ограничени по обем и вид, докато в големите общини се наблюдава разнообразие от подходи на въздействие. При големите общини политиката за борба срещу противообществените прояви на МН е предимно селективна, подкрепяща и стимулираща активност, а при малките е по-скоро универсална и подпомагаща.
11. Общинската политика за борба срещу ППМН е целенасочена, тъй като е насочена директно към децата- правонарушители и е специализирана, доколкото въведените програми са насочени да обслужват приоритетно тази определена целева група.
12. Политиката за борба срещу ППМН, провеждана на ниво община се определя като универсална, тъй като публичното предлагане обхваща програми и дейности, насочени и към трите целеви групи, но е и селективна, доколкото част от нея е приложима само относно децата-правонарушители.
13. Политиката за борба срещу ППМН, провеждана на ниво община е до голяма степен съгласувана, тъй като между различните нива на намеса – национално и общинско е налице логическо съответствие в провежданата политика, а и са предвидени механизми за

координиране на действията на участниците в различните й направления.

14. Общинската политика за борба срещу ППМН може да се определи като отговаряща на критерия уместност, тъй като действията предприемани от органите на местно самоуправление и местните структури на централната власт отговарят на потребностите на целевата група. Установява се висока степен на съответствие между ресора на институцията, която носи отговорността по управлението и изпълнението на политическото въздействие и естеството на установения проблем.
15. Изследваната общинска политика би следвало да бъде оценена като недостатъчна, поради факта, че проблемът с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните не е решен, т.е. той все още съществува. Отчитайки състоянието му на национално и на международно ниво, тази оценка ми се струва твърде пресиленa. В България през годините се работи за намиране на трайно решение на проблема с детското асоциално поведение и неговите проявления като опитът в тази посока се отразяват и в провежданата политика на национално и местно ниво.
16. Политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана на местно ниво е неефективна. Влаганите публични разходи не отговарят на нивото на постигнатите резултати. Въпреки осигуряването на публични средства за финансово обезпечаване на дейностите по осъществяване на политиката, расте броят на лицата извършили противообществени прояви във възрастта на малолетието или непълнолетието.
17. Политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, провеждана на местно ниво е достъпна, тъй като до нея може да достигне всеки представител на целевата й група, но не е достатъчна, защото няма постигнато дългосрочно решение на проблема с противообществените прояви на подрастващите.

18. Общинската политика за борба срещу ППМН не е ефикасна след като се извършват множество превантивни дейности, а резултатите са запазване на ръста на ППМН и регистриране на нови противообществени прояви. Тази констатация по отношение на малките общини не е валидна, тъй като те не отчитат наличие на противообществени прояви, но осъществяват някакви макар и не многобройни дейности. Строго формално погледнато тяхната политика би следвало да бъде отчетена като ефикасна. Считам, че липсата или незначителния брой на противообществени прояви се дължи на малкия брой деца в тези общини.
19. Към настоящия момент в общините с население под 6 000 души съществуват общински администрации, които следва да провеждат местна политика, включително и за борба срещу ППМН и получават финансиране за това. Анализът показва, че на практика в тези АТЕ почти е невъзможно да се провежда такава поради липсата или много малко на брой деца, т.е. липсва целевата група към която е насочена.
20. Основният извод, който може да се направи от проведеното изследване е, че чрез използването на методиката за анализ на публични политики, разработена от Министерство на планирането и сътрудничеството на Република Чили, се получават удовлетворителни резултати при анализа на политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните провеждана от органите на местно самоуправление в Република България, които дават основание да се формулират обосновани препоръки за нейното усъвършенстване. По този начин се доказва хипотезата на изследването.
21. Доказа се и твърдението, че критериите за анализ на публична политика, използвани в дисертационното изследване служат за откриване на тесни места в политиката като по този начин позволяват да се правят предложения за промени и усъвършенстване на общинската политика за борба срещу ППМН.

Препоръки

Последният етап от анализа на публична политика е свързана с отправянето на препоръки. Те дават насоки, предназначени да подкрепят вземане на решения относно приемствеността и /или изменението на политиката.

Въз основа на цялостното изследване и изводите относно политиката за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, могат да бъдат направени следните предложения:

1. Да се създаде единна национална стратегия, която да е пряко насочена към целевата група – малолетни и непълнолетни и да обхване всички аспекти на превенцията и борбата срещу противообществените им прояви. На тази база всяка община да създаде своя стратегия, която да бъде подчинена целево на националната, но и да отчита местните специфики на целевата група и региона. Приемането на документи, които са общи за населението или насочени към по-широк кръг от лица размива параметрите на политиката.
2. Да се оптимизира институционалната структура, която я провежда. Многосекторността затруднява управленския процес и постигането на координация между различните участници. Считам, че на общинско ниво е постижимо да се определи единен координиращ орган, например Комисията за детето, която реално да управлява цялостната политика за борба срещу ППМН като насочва действията на останалите участници, събира цялата информация относно противоправните деяния на подрастващите и проследява развитието на процесите в тази област.
3. Да се създаде общинска база данни за противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, спазвайки принципите за защита на личните данни и най-добрия интерес на детето, която да служи единствено и само за нуждите на противодействието на детската престъпност и за закрилата на детето. Подобна информационна система би послужила и за анализ на резултатността на провежданата

политика като се избегне съществуващото в момента разминаване на данни, предоставяни от различните институции.

4. Относно повишаване на уместността на политиката да се обвърже финансирането на дейността на МКБППМН с разработването на програми, включващи дейности и мерки, които отразяват специфичните нужди на местното детско население. Съществуващите към момента програми разкриват еднотипност на дейностите във всяка община, което не отразява особеностите на съответния район, в който се осъществяват правонарушенията, поради което и не оказват нужното въздействие върху целевата група.
5. Непрекъснато да се повишава квалификацията на работещите с деца специалисти чрез периодични обучения, отразяващи новостите в науката и практиката относно борбата с противообществените прояви като по този начин се гарантира адекватната им намеса във всеки един етап от проблема.
6. Да се преосмисли ролята на обществените възпитатели, тъй като анализът показва противоречиви резултати. От една страна МКБППМН отчитат, че си взаимодействат добре с възпитателите, а от друга - случаите на наложена мярка по чл.13ал.1т.5 от ЗБППМН „поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател“ са по-скоро единични, включително и в големите общини.
7. Да се разкриват и развиват услуги за ранна превенция и предотвратяване на противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, тъй като това би повишило ефикасността на политиката.
8. Да се потърсят механизми за по-голяма ангажираност на родителите в процеса на превенция на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните като по този начин се въздейства не само върху детето, но и върху неговото семейство.
9. Да се предложи промяна в административно-териториалното деление на страната чрез окрупняване на общините с цел постигане на максимална ефективност при разходване на публичните финансови ресурси и повишаване на ефикасността на прилаганите мерки.

10. Предложението de lege ferenda да се конкретизира разпоредбата на чл.6, ал.1 от ЗБППМН: МКБППМН да се разкриват в общини с население над 6 000 души и установен брой малолетни и непълнолетни в риск от извършване на противообществени прояви, постоянно живущи в съответната община. Това предложение е свързано и предопределено от направеното в т.3.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проблемът за противообществените прояви не е нов, но продължава да бъде актуален. Той съществува във всички общества и в това отношение България не прави изключение. Противодействието на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е част от дейността на множество централни органи на държавно управление, както и на органите на местно самоуправление. Участието на различни институции при решаването на този проблем е свързано с проявата на грижа към децата от страна на управляващите, но и отразява сложността и многоаспектността му. Всеки орган или организация, ангажирана с борбата срещу противообществените прояви на подрастващите, оказва въздействие върху определена част от него, но взети всички заедно гарантират всеобхватността на въздействието и оказаната помощ и подкрепа.

Справянето с проблема противообществени прояви на малолетните и непълнолетните е от особена важност за обществото, но е и въпрос на политика и на добро управление. Затова всяка държава и местна териториална общност трябва да се стреми към управление, което да е едновременно ефективно и ефикасно, за да може да се определи като успешно.

ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Представен е цялостен анализ на публичната политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните какъвто до момента не разработван на ниво общини в Република България.
2. Изследването на политиката е осъществено чрез практически неизвестна за нашите условия, методика за анализ на публични политика, разработена от Дирекцията за оценка на социалното разслоение към Министерството на планирането и интеграцията на Република Чили.
3. Адаптирането и прилагането на Методиката за оценка на публични политика, разработена от Дирекцията за оценка на социалното разслоение към Министерството на планирането и интеграцията на Република Чили към българските условия, показва, че тя е подходящ научен инструмент за установяване на тесните места в анализираната публична политика и на тази база могат да се правят изводи и препоръки за усъвършенстването ѝ.
4. Предложено е извършване на административно-териториална реформа в България с цел подобряване на управлението по места и повишаване на ефективността и ефикасността на провежданите политики на общинско ниво.
5. Използването в практиката на резултатите от изследването би повишило административния капацитет на органите, които я формулират и прилагат.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Анализ на правомощията на общинските съвети във връзка с осъществяване на социалната политика по места - Сборник доклади Трета научно практическа конференция с международно участие „Социална работа, мениджмънт и социално развитие: съвременни предизвикателства, перспективи и иновативни практики 2019“, Варна, 2019, с.59-64, ISBN 978-954-20-0803-3
2. Политика за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, реализирана на ниво община - Научна конференция „Актуални проблеми на сигурността” 2020, НБУ „Васил Левски“ – Велико Търново, 22-23 октомври 2020, Електронно издание, с. 660-666, ISSN 2367-7473
3. Правомощия на органите на местно самоуправление във връзка с борбата срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните - Научна конференция „Актуални проблеми на сигурността” 2020, НБУ „Васил Левски“ – Велико Търново, Електронно издание, с. 660-666, ISSN 2367-7473
4. Social Policies Efficiency Against Juvenile Delinquency –60-th Annual Scientific Conference of University of Ruse „Angel Kanchev“ and Union of Scientists –Ruse, Proceedings, Volume 59, book 8.2. Social Work, p. 23-29, ISSN 2603-4123 (on-line)

ABSTRACT

This dissertation focuses on researching the different policies of the local governments in the Republic of Bulgaria aimed at combating anti-social behavior in minors and juveniles.

The dissertation contains an introduction, four chapters, a conclusion and a bibliography.

The first chapter focuses on the clarification of the nature of politics as a social phenomenon, as well as defining the concept of public policy.

The second chapter outlines the normative framework of the policies against anti-social behavior in minors and juveniles. Basic concepts such as “child”, “deviation”, “minors”, “educational measures” are defined. The normative regulation of the researched policy is monitored both at national, European and international level. The framework of institutions, which implements the policies against juvenile delinquency is described.

The third chapter presents the state of the researched policies on a municipal level, covering the time frame between 2015 and 2019. Two terms are derived for the sake of this dissertation – “small” and “large” municipality and argumentation is provided for the choice of criteria for their differentiation.

Chapter four analyses public policies using a methodology that has not been used before in the country. Conclusions were drawn on the basis of five criteria.

The conclusion summarizes the contents of the dissertation, coming to the conclusion that the goal of the scientific research has been reached.